

PRO MEMORIA

DR. KUN. LEONARDAS ANDRIEKUS, OFM
(1914 07 15–2003 05 19)

Eidamas 90-uosius metus, gegužės 19 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose mirė žinomas lietuvių išeivių poetas, kunigas pranciškonas, Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys, teologijos daktaras Leonardas Andriekus.

Velionis gimė 1914 m. liepos 15 d. Barstyčiuose, Sedos vls., Mažeikių aps., neturtingų valstiečių šeimoje. Jaunystėje L. Andriekus įstojo į Kretingos pranciškonų vienuolyną ir mokėsi Kretingos pranciškonų progimnazijoje. Prieš Antrąjį pasaulinį karą pranciškonų vyresnieji jį išsiuntė studijuoti teologijos į universitetus Austrijoje ir Italijoje, kur jis apsigynė daktaro disertaciją.

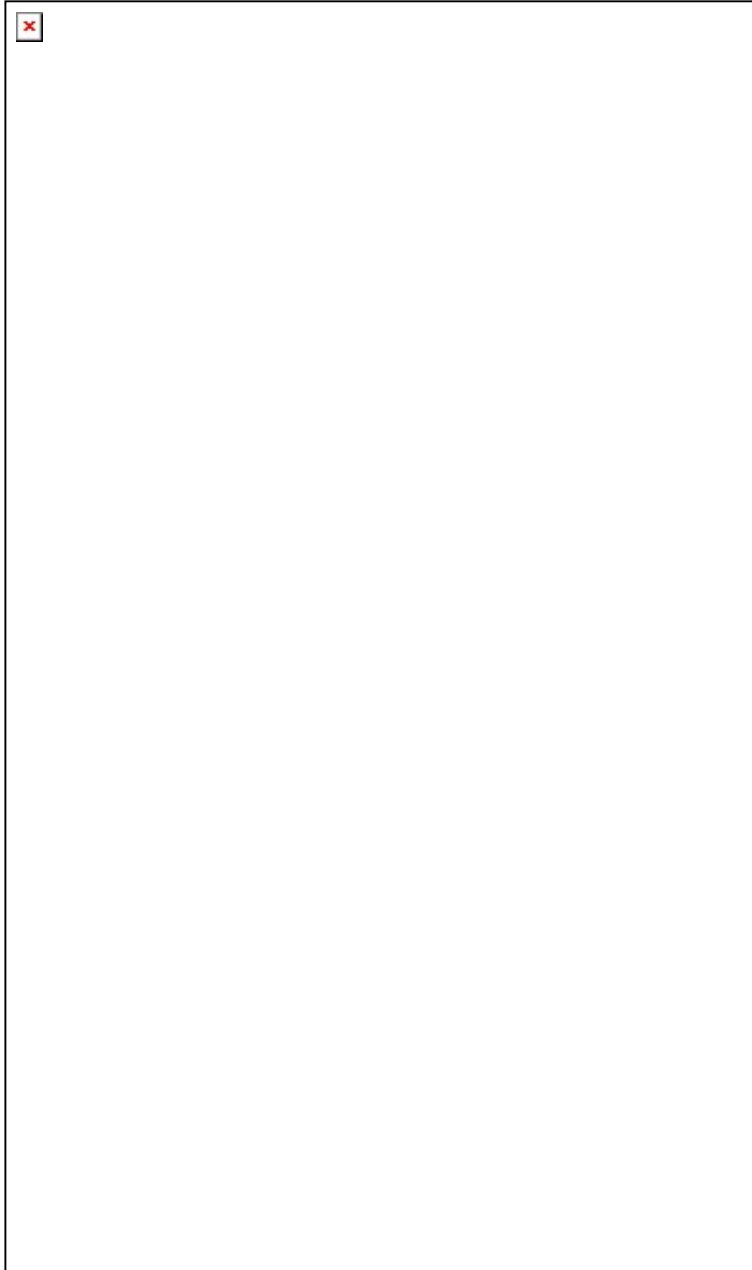
Nuo 1946 m. L. Andriekus gyveno Jungtinėse Amerikos Valstijose, aktyviai dalyvavo lietuvių išeivių veikloje, ėmė leisti ir redaguoti „Aidų“ žurnalą, dabar leidžiamą Lietuvoje „Naujojo židinio-Aidų“ pavadinimu, jo garbės redaktoriumi buvo iki pat mirties.

Išeivijoje kun. L. Andriekus išleido poezijos rinkinius „Atviros marios“ (1955), „Saulė kryžiuose“ (1960), „Naktigonė“ (1963), „Po Dievo antspaudais“ (1969), „Už vasaros vartų“ (1976), „Atmink mane, Rūpintojėli“ (1985), „Balsai iš anapus“ (1988), „Ko liūdi, mano siela“ (1991). Kelios poeto kūrybos rinktinės užsienyje buvo išleistos ir anglų kalba. Lietuvoje 1991 m. išleista velionio eilėraščių rinktinė „Pasilikau tik dangų mėlyną“.

Dr. kun. Leonardas Andriekus, OFM, palaidotas Niujorke, Bruklino kapinėse, kur ilsisi visi išeivijoje mirę lietuviai broliai pranciškonai.

LKMA Centro valdyba

Prisimindami kun. dr. Leonardą Andriekų, spausdiname istoriko Povilo Šverebo Lietuvos centriniame valstybės archyve (LCVA, f. 88, ap. 1, B22, l. 26) rastą dokumentą, liudijantį, koks nelengvas buvo jo kelias į mokslą ir kunigystę ir kokioje nuostabioje patriarchalinėje žemaičių katalikų šeimoje jis augo.

ONA GALVYDAITĖ-BAČKIENĖ
(1907 05 25–2003 06 19)

Vysk. J.Tunaičio pamokslas, pasakytas a.a. Onos Galvydaitės-Bačkienės laidotuvių šv. Mišiose

Ką tik girdėjome Dievo Žodį: „Nė vienas iš mūsų negyvena sau, nė vienas sau nemiršta“ (*Rom 14,7*). Šie žodžiai labai tinka mūsų Eminencijos motinai Onutei. Jos gyvenimas – brangi Dievo dovana ne tik šeimai, bet visiems, kurie ją pažinojo.

„Aptemęs gyvenimas reikalingas šviesių žvaigždžių“, – rašė ji. Velionė Ona pati buvo ta skaisčioji žvaigždė tėvelių namuose, vėliau – savo šeimoje.

Jaunutė Utenos „Saulės“ gimnazijos gimnazistė karštai troško su ateitininkais viską atnaujinti Kristuje, vėliau, mokytojaudama Žemaičių Naumiestyje, vadovavo Katalikių moterų draugijai.

Prieš 66-erius metus savo gyvenimą sujungė su diplomatu, vėliau mokslų daktaru ir ambasadoriumi Stasiu Bačkiu. Netrukus gimė jų pirmagimis Ričardas, o po metų ir jaunėlis – Audrys. Nuo tada šeima jai tapo mažąja bažnytele. Viename straipsnyje ji rašė: „Moteriai yra būtina išugdyti savitą asmenybę, nes kaip tik tuo Dievas nori apdovanoti žmoniją. Tikrasis motiniškumas yra ne fizinis, o dvasinis: pagimdyti vaikus Dievui: sužadinti vaikams dieviškumo kibirkštis. Dievo malonė kūdikyje yra lyg mažytė liepsnelė, įžiebta krikšto metu, kuri jame turi būti rūpestingai saugojama ir kūrenama. Motinos užduotis yra išugdyti moralinę vaiko autonomiją, jautrų charakterį, kuris būtų pakankamai stiprus atsispirti įvairiems socialiniams spaudimams ir nedorus veiksnius, kitaip tariant, išugdyti veiksmingą, atsakingą Kristaus kūno narį“ („Draugas“, 1988).

Dievo valia su mažais vaikeliais išvyko iš Lietuvos, manydama, kad tikslai trumpam vyksta pas vyrą į Paryžių, kur jis tuo metu ėjo Lietuvos diplomato pareigas. Deja, ši kelionė virto tremtimi ir užtruko 55 metus. Paryžius, Vašingtonas ir vėl Paryžius... Toli nuo tėvynės, toli nuo savųjų, nežinia dėl rytojaus, sunkumai nepalaužė, bet užgrūdino ir padėjo jai savo šeimoje, kartu su vyru ir vaikais, sukurti mažą Lietuvos dalelę.

„Nelengva buvo užauginti sūnus lietuviais, – pasakojo jau sugrįžusi į Lietuvą, – svetima mokykla, svetima kalba, kultūra... Tačiau namuose kalbėdavome tik lietuviškai. Pati išmokiau juos rašyti. Dorai išauklėti sūnus padėjo skautai. Nors buvau diplomato žmona ir teko dalyvauti visuomeniniame gyvenime, rengti priėmimus, darbuotis įvairiuose fonduo-

se, tačiau kiek galėdama stengiausi daugiau laiko skirti vaikams, ugdyti jų idealistinius, tautinius pagrindus, skiepyti meilę Dievui“.

Velionė išliko motina iki pat galo. Prieš dešimtį metų sugrįžusi į Lietuvą pas savo sūnų, mūsų arkivyskupą, dabar kardinolą, o po vyro mirties ketverius metus gyvenusi šalia jo, ji kiekvieną dieną jį pasitikdavo klausimu: „Vaikeli, ar neturi didelių bėdų?“

Kiekvieną vakarą, kai ją slaugančios seselės guldydavo poilsio, ji sakydavo: „Koks geras Dievulis. Kokius gerus vaikelius turiu. Prašau ir prašau Dievą, kad juos saugotų“.

Iš kur ši motina sėmėsi jėgų? Kas padėjo jai nepalūžti po sunkumų ir išmėginimų našta? Tikėjimas ir pasitikėjimas Dievu buvo jos gyvenimo pamatas ir stiprybė. Tie, kurie ją matė kiekvieną dieną susikaupusią savo sūnaus aukojamose Mišiose, priimančią šventąją Komuniją, – turėjo gražų katalikės Motinos pavyzdį. Senatvė ištrynė iš atminties daug dalykų, net artimųjų ir pažįstamų veidus, tačiau niekada ji neatsisėsdavo prie stalo nepersišegnojusi, niekada neatsiguldavo nepasimeldusi ir nepabučiavusi kryželio. Iki pat paskutinių dienų, turėdama gerą regėjimą, ji nepaleido iš rankų maldaknygės.

„Taigi ar gyvename, ar mirštame, – mes esame Viešpaties“, – sako apaštalas Paulius (*Rom 14,8*). Savo mirties dieną priėmusi šventąją Komuniją iš sūnaus rankų, velionė, popietę prigulusi pailsėti, tyliai išėjo į amžinybę, sulaukusi išsipildant savo dažnai kartotą žodžių: „Kad tik Dievulis mane greičiau pasiimtų, kad nevarginčiau jūsų“.

Gyvenimas ir mirtis Viešpatyje sujungia du krantus: žemiškosios ir dangiškosios Tėvynės. Tai mūsų tikėjimo ir vilties tiltas, kurį pereiti turime kiekvienas. Tačiau, kai matome tokį gražų žmogaus gyvenimą žemėje, galime tik džiaugtis jos begaline laime danguje.

PRELATUS VYTAUTAS BALČIŪNAS
(1910 11 21–2003 05 28)

2003 m. gegužės 28 d. po ilgos ir sunkios ligos Putname, Matulaičio slaugos namuose, mirė prelatas Vytautas Balčiūnas.

V. Balčiūnas gimė 1910 m. lapkričio 21 d. Rečiūnų k., Vištyčio vls., Vilkaviškio aps., Povilo ir Petronėlės Balčiūnų šeimoje. Baigęs pradžios mokyklą ir gimnaziją, toliau studijas tęsė Kauno kunigų seminarijoje ir Vytauto Didžiojo universitete. Teologijos studijas baigė 1933 m., tais pačiais metais buvo iššventintas kunigu. Paskirtas į Panevėžį kapeliono pareigoms, pradžios mokyklose dėstė tikybą. 1935 m. buvo paskirtas Pasva-

lio gimnazijos kapelionu. Nuo 1940 iki 1944 m. ėjo Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvo pareigas. Sovietams okupavus Lietuvą kun. V. Balčiūnas pasitraukė į Italiją ir Romoje buvo Popiežiškosios Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos dvasios tėvas.

Prel. V. Balčiūną galime laikyti vienu Vatikano radijo lietuviškų laidų pradininkų. 1941 m. nutraukus Vatikano radijo transliacijas lietuvių kalba, jos nebuvo atnaujintos iki pat Antrojo pasaulinio karo pabaigos. Kai pokariu buvo nuspręsta vėl transliuoti laidą lietuvių kalba, pirmąją pokarinę – 1946 m. birželio 8 d. laidą parengė kun. V. Balčiūnas.

1952 m. po studijų Grigaliaus universitete įgijo teologijos daktaro laipsnį. Romoje aktyviai reiškėsi lietuvių bendruomenės visuomeniniame ir religiniame gyvenime, taip pat ir spaudos baruose. Rėmė *Gyvosios dvasios* sąjūdį. 1963 m. popiežiaus Jono XXIII paaukštintas monsinjoru. Romoje atsikūrus Lietuvių katalikų mokslo akademijai prel. Vytautas Balčiūnas buvo jos narys ir kurį laiką Centro valdybos sekretorius.

1963 m. prel. V. Balčiūnas atvyko į Ameriką su ypatinga misija – rūpintis lietuvių dvasinių pašaukimų ugdymu. Jis važinėjo po visą Ameriką, vadovavo rekolekcijoms lietuvių parapijose, vyrų ir moterų vienuolynuose bei atskirose lietuvių grupėse. Taip pat skaityti paskaitų, sakyti pamokslų ir vadovauti rekolekcijoms vykdavo į Kanadą, Italiją, Vokietiją, Angliją, Škotiją, Australiją. Amerikoje prel. V. Balčiūnas subūrė veiklių lietuvių branduolį, įkūrė religinių knygų leidyklą „Krikščionis gyvenime“ ir jai vadovavo. Ši leidykla išleido per 20 religinių knygų.

Susilpnėjęs sveikatai, prel. V. Balčiūnas iš Villa Marija buvo perkeltas į Matulaičio slaugos namus ir čia praleido paskutiniuosius ketverius savo gyvenimo metus.

Prel. Vytautas Balčiūnas palaidotas Putname, Marijos Nekaltojo Prasišėdimo seselių vienuolyno Dangaus Vartų kapinėse.

LKMA Centro valdyba

ŽURNALISTĖ VIDA GAVELIENĖ-PETRAUSKAITĖ (1937–2003)

Eidama 67-uosius metus, 2003 metų liepos 25 dieną Vilniuje staiga mirė žinoma Lietuvos žurnalistė Vida Liucija Gavelienė-Petrauskaitė, daugiau kaip tris dešimtmečius dirbusi Lietuvos naujienų agentūroje ELTA. Lietuvos žurnalistika neteko doro žmogaus, kūrybingos asmenybės.

V. Gavelienė-Petrauskaitė gimė 1937 m. birželio 6 d. Kėdainiuose. 1944–1946 m. mokėsi Kėdainių pradinėje mokykloje, 1946–1954 m. –

Kauno 6-ojoje vidurinėje mokykloje ir Kauno muzikos mokykloje. 1954–1959 m. studijavo Vilniaus universitete žurnalistikos specialybę. 1958–1965 m. dirbo žurnalo „Kooperatininkas“ skyriaus vedėja, nuo 1966 m. iki mirties – Lietuvos naujienų agentūros ELTA korespondente, rašė kultūros, medicinos, Bažnyčios, užsienio lietuvių gyvenimo, genocido ir rezistencijos, taip pat kitomis temomis. V. Gavelienė-Petrauskaitė buvo aktyvi Lietuvių katalikų mokslo akademijos narė, dirbdama ELTO-je plačiai informuodavo skaitytojus apie Akademijos veiklą. 1989 m. V. Gavelienei-Petrauskaitei suteiktas Lietuvos nusipelnusios žurnalistės vardas.

Šviesus V. Gavelienės-Petrauskaitės atminimas išliks bendradarbių ir visų velionę pažinojusiųjų širdyse, kaip ir poetiškas jos atsisveikinimas pasibaigus įtempto darbo dienai: „Išeinu aš drąsiai, genama dalios...“

LKMA Centro valdyba

DR. KUN. STEPONAS MATULIS, MIC
(1918 02 21–2003 06 18)

2003 m. birželio 18 d. Queen's Medical Centre, Notingemo universiteto ligoninėje, mirė dr. kun. Steponas Matulis, MIC, vienas šviesiausių ir iškiliausių Jungtinės Karalystės ir Europos lietuvių. Jis šiais metais atšventė garbingą 85-erių metų jubiliejų, tačiau buvo darbingas, rengė spaudai savo knygos apie palaimintąjį arkivyskupą Jurgį Matulaitį vertimą į anglų kalbą.

Kun. S. Matulis gimė 1918 m. vasario 21 d. Daujočių kaime, Svėdasų valsčiuje, Rokiškio apskrityje, ūkininkų šeimoje. Augo keturių seserų ir trijų brolių būryje. Pradinius mokslus ėjo Svėdasuose ir Užpaliuose. 1934 m. įstojo į marijonų vienuoliją. Marijampolės marijonų gimnaziją baigė 1939 m. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete techniką, filosofiją ir teologiją. 1944 m. paliko Lietuvą ir pateko Vokietijon. Karui pasibaigus toliau mokėsi Eichšteto kunigų seminarijoje, vėliau persikėlė į Romos marijonų vienuolyną tęsti mokslų. „Angelicum“ universitete baigė teologiją ir gavo licenciato (1945), taip pat daktaro (1946) laipsnį už disertaciją „Archiepiscopus Georgius Matulaitis-Matulevičius, MIC, Visitator Apostolicus in Lituania 1925–1927“ (Arkivyskupas Jurgis Matulaitis, MIC, apaštalinis vizitatorius Lietuvai 1925–1927; išversta į lietuvių kalbą, „Šaltinis“, 2000). 1946 m. liepos 2 d. iššventintas kunigu ir tęsė daktaro kursą Romos popiežiškajame Grigaliaus universitete, Bažnyčios istorijos fakultete, kur gavo licenciato laipsnį (1947) ir parengė antrąją daktaro disertaciją „Archiepiscopus Georgius Matulaitis-Matulevičius, Renovator Marianorum“

(Arkivyskupas Jurgis Matulaitis, MIC, marijonų gaivintojas, 1909–1927, „Šaltinis“, 1997; išverta į anglų kalbą ir netrukus rengiamasi išleisti).

Nuo 1933 m. bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje. 1953 m. Romoje buvo paskirtas Marijonų generaliniame name naujokyno vedėju, Marijonų generalinio namo kolegijos viršininku, 1957 m. paskirtas marijonų dvasios vadovu. 1960 m. išvyko klebonauti į Londono lietuvių parapiją. 1961 m. atkūrė pasaulio lietuvių tautinės minties katalikišką žurnalą „Šaltinis“ ir jį redagavo Londone, vėliau Notingeme. Nuo 1970 m. „Šaltinis“ buvo spausdinamas nuosavoje spaustuvėje beveik 2000 egzempliorių tiražu. Žurnalas buvo skaitomas ne tik Anglijoje ir kitose Vakarų Europos šalyse, bet ir Amerikoje, Australijoje, Azijoje. „Šaltinio“ leidykla redagavo ir išleido per 30 knygų ir įvairių paskaitų.

1965 m., remiamas vysk. Prano Brazio, MIC, kun. S. Matulis įkūrė „Židinį“, lietuvių katalikų centrą Notingeme, ir jam vadovavo. „Židinyje“ lietuvių jaunimas mokėsi skaityti ir rašyti, veikė berniukų bendrabutis, buvo įkurta Vilniaus Aušros Vartų Marijos koplyčia, lituanistikos knygynas. „Židinyje“ nuolat lankydavosi įvairių svečių, savo kūrybą ir paskaitas čia skaitė poetas Bernardas Brazdžionis, politologas Aleksandras Štromas, vėliau išvykęs profesoriauti į JAV, VLIK'o nariai ir daugelis kitų įžymių visuomenės veikėjų.

1965–1985 m. kun. S. Matulis vadovavo Didžiosios Britanijos lietuvių katalikų sielovadai, čia sekretoriavo lietuvių katalikų bendrijoje. Buvo Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys, Europos lietuvių skautų kapelionas.

Ypatingi kun. S. Matulio nuopelnai Lietuvai yra Lietuvos valstybės tęstinumo darbas, puoselėjant lietuviybę; jis rūpinosi palaimintojo arkivyskupo J. Matulaičio šventumo byla Romoje, organizavo labdaringą veiklą.

Dr. kun. S. Matulio, MIC, palaikai po šv. Mišių Šv. Barnabo katedroje buvo palaidoti šalia kitų lietuvių Vilfordo Hilo kapinėse Notingeme (Anglija).

LKMA Centro valdyba

VIKTORAS ŠAUKLYS, MIC
(1908–2003)

Sausio 13 d. kunigui Viktorui Šaukliui, MIC, redagavusiam „Šaltinį“ XX a. ketvirtajame dešimtmetyje, sukako 95-eri metai. Birželio 25 d. būtų sulaukęs 70-ųjų kunigystės metinių, bet mirties angelas pasiskubino, jau Didįjį pirmadienį, balandžio 14-ąją, „priėmė jo vėlę ir nunešė pas Aukš-

čiausiai“ (*Subvenite*, iš laidotuvių apeigų). Ilsisi tarp pašaukimo brolių Marijampolės marijonų kapuose.

Tai spalvinga asmenybė. Skiedrelė titnago šerdimi. Į marijonus ją atvedė atsitiktinumas, kurį vargiai galima vadinti atsitiktinumu. Kai jam buvo 18 metų, jo broliui, Gudžiūnų kaimo seniūnui Stakių parapijoje (Veliuonos dekanatas), paštininkas įteikė laišką, adresuotą Gudžiūnų klebonui (Krakių dekanatas). Seniūnas – valdžia, tad pasidomėjo, kas laiške rašoma. Ogi Marijampolės marijonų vienuolynas priima siekiančius kunigystės jaunuolius ir leidžia juos į mokslus. To tik reikėjo našlaičiui: tėvą kažkokie kariai (tikriausiai bermontininkai) nušovė jo, dešimtmečio, akyse. Iš išgąščio tuomet sirgo, ir visam gyvenimui liko kojėlė su-lenkta.

Taigi tuojau žygis į Marijampolę. 1928 m. per Žolinę pirmieji įžadai. Baigta gimnazija Marijampolėje, teologijos studijos – Kaune. Gauti šventimai 1933, Šventaisiais metais. Tada Marijampolėje Šv. Vincento bažnyčios rektorius, o kartu Marijonų gimnazijos bendrabučio mokinių – ir mano – nuodėmklausys (man nestigo bėdų, o jam – kantrybės). Keletą metų vadovavo marijonų karitatyvinei veiklai: senelių prieglaudai, kurioje 1940 m. pradžioje buvo 120 senelių, našlaičių prieglaudai su 74 globotiniais ir vaikų darželiui su 80 vaikučių. Po 1940 m. sovietinės okupacijos liko Marijampolėje prie parapijos darbo. 1942 m. perkeltas į Ukmergę Švč. Trejybės bažnyčios rektoriumi.

1946 m. gruodžio 17 d. Ukmergėje suimtas ir apkaltintas mokytojų seminarijoje Gyvojo rožančiaus būrelių priedanga organizavęs ateitininkus. Per tardymus taip tvirtai atmesdinėjo kaltinimus, o ir liudytojai, anksčiau suimti ir nuteisti, teismo posėdyje atšaukė pirmesnius savo parodymus, kad įvyko neįtikimas Stalino laikais dalykas: LTSR Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų kolegija 1947 07 30 nesugebėjo priimti sprendimo! Tik SSRS MGB „osoboje soveščanije“ 1947 11 15 atseikėjo jam 7 metus nelaisvės. Atlikęs bausmę Vladimiro kalėjime, 1953 m. dar iš-tremtas į Uchtą (Komijos ASSR), ten sargavo ligininėje. Į tėvynę grįžo 1956 m. gegužę.

Kuklūs sielovados postai: Gruzdziai, Šiupyčiai, Viduklė ir nuo 1971 m. Girdžiai (Pamituvys). Dažnai rajonų valdžių baramas, baudomis „premiuojamas“, neišsklaidė ministrantų, nesiliovė su vargonininke ses. Irena katechizavęs vaikų, toliau globė ir vienuoliškai ugdė tai vieną, tai kitą jaunuolį iš Lietuvos ar Ukrainos, slapta besirengiantį kunigystei. Savotiška mįslė. Tik vidutinio ūgio, šlubčiojantis, sudžiūvęs nelyginant skiedrelė, o viduje nepalaužiamas ir nepalenkiamas. „Tu gi žinai, kad aš nieko nebijau“, atsakė slaugytojai, klausiamas, ar nebijęs mirties. Pats yra pasakojęs, kaip išsigydęs nuo baimių kažkokiu spalvingu įvykiu dar vaikystėje.

Parašė krūvą knygų knygelių apie pal. Jurgio Matulaičio asmenį ir veiklą, homilijų ir straipsnių rinkinių katechetinėmis bei apologetinėmis temomis, atsiminimų*. Rašė ir kalbėjo glaustai, suprantamai ir gyvai, žurnalistiškai. Redaktoriaus darbo patirtis nebuvo pamiršta. Mane ir kitus kunigus mokė per pamokslus neteoretizuoti.

Vaclovas Aliulis, MIC

ALGIMANTAS ŽILINSKAS (VIDAS SPENGLA)
(1934–2003)

*Gyvenime,
nepyk –
(aš nepyktu),
kad, apsukęs
didelį ratą,
grįžau į ten,
iš kur pradėjau.*

Vidas Spengla

2003 m. rugsėjo 1 d. Algimantas Žilinskas atgulė amžino poilsio Leipalingio kapinėse. Nustojo plakusi iškankinta, išvargusi, kelis kartus operuota širdis.

Algimantas Žilinskas gimė 1934 m. Kretingos apskrityje, Veiviržėnuose, tarnautojo šeimoje. Nors buvo žemaičių kilmės, bet jautėsi esąs dzūkas, nes augo Alytaus rajone, kur tėvai prieš II pasaulinį karą išgijo nedidelį ūkį. 1945 m. įstojo į III klasę Simno gimnazijoje. Ją baigė 1952 m. ir įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1954 m. su grupe kitų klierikų buvo paimtas į sovietinę armiją. Atitarnavęs kariuomenėje 1957 m. grįžo į seminariją ir 1959 m. ją baigė. Dirbo kunigu Simne (Alytaus r.) ir Leipalingyje (Lazdijų r.).

Tiek seminarijoje, tiek ją baigęs jis domėjosi filosofijos klausimais. Po įdėmių neotomistinės filosofijos studijų nejučiom jį patraukė prancūzų švietėjų pažiūros, o ilgainiui ir dialektinis materializmas. Tikėjimas pamažu ėmė šalti. Pagaliau 1962 m., praradęs tikėjimą ir pamilęs mergaitę, pasitraukė iš kunigų luomo.

Naują gyvenimą jis pradėjo kaip darbininkas. Dirbo akumuliatorininku, vairuotoju, elektriku. 1963 m. ėmė mokyti Kauno politechnikos

* Straipsnį „Kristaus istoriškumo klausimu“ pateikiame šio tomo p. 569.

instituto Vilniaus filiale. 1964 m. sukūrė šeimą. 1969 m. baigė mokslą ir įgijo inžinieriaus elektriko specialybę. Iki pat išėjimo į pensiją dirbo Lietuvos energetikos sistemoje. 1989 m. jam grįžo tikėjimo malonė. Savo vingiuotą gyvenimo kelią A.Žilinskas aprašė dviejose autobiografinėse knygose: „Žemės šauksmas“ (1979) ir „Dangaus šauksmas“ (1994).

Kalbėdamas apie A.Žilinsko nukunigėjimo kelią, pavaizduotą knygoje „Žemės šauksmas“, kun. Vaclovas Aliulis, MIC, rašė: „Pradžioj stebėjau, kad materialistiškai dėstomi mokslai galejo tiek supurtyti teologinį išsilavinimą turinčio žmogaus tikėjimą, o paskui tariau: kodėl gi ne? Visi esame savo kartos vaikai ir galime susirgti jos ligomis. Algimanto garbei reikia pasakyti, kad iš kelių mūsų pašaukimo brolių, sovietmečiu apie pasitraukimą iš Bažnyčios tarnybos ar tikėjimo praradimą rašusių, jis išlaikė daugiausia pagarbos savo tauriesiems auklėtojams Vincentui Sladkevičiui, Pranui Kuraičiui ir kitiems. Savo nutolimo priežasčių ieškojo ne Bažnyčioje, o ideologijose ir savyje. Matyt, šitaip jis buvo pasirengęs po širdies operacijos 1989 m. Didįjį penktadienį vėl atgauti tikėjimo malonę <...> Tada, specialiai neatsiprašinėdamas, Algimantas padarė, ką derėjo padaryti: literatūriškai aprašė [knygoje „Dangaus šauksmas“] tolesnį savo kelią ir paprastai parodė, kad ten gera, kur mūsų nėra ir kad kiekviename kelyje pakanka akmenų kojoms atsimušti. Ir dar parodė, kad kunigystė nėra drabužis, kurį galėtum nusivilkti, nusviesti ir užmiršti“ (V. Aliulis, MIC, Kunigo meilės egzaminai, kn. J. Zdebskis, Gyvenimas mąstymuose, Vilnius, 1996, p. 349–350).

Kaip atsisveikinimo žodyje prie A.Žilinsko kapo duobės pasakė kun. Robertas Grigas, tokių žmonių, kurie buvo išgyvenę gyvenimo krizę, KGB nepaleisdavo iš savo akiračio ir stengdavosi juos priversti tarnauti sau. A. Žilinskas, norėdamas nepasiduoti šantažui, šalia tiesioginio darbo pasinėrė į Lietuvos energetikos istorijos tyrinėjimus. Įvairių įstaigų, ministerijų, Mokslų akademijos, Respublikinės, Universiteto bibliotekų archyvuose, ypač Centriniam valstybės istorijos archyve jis vertė bylą po bylos ir rinko po trupinėlių medžiagą. „Pervertęs bylas, aš dėjau vienas į dešinę, kitas į kairę: rengiau dirvą kitų dienų darbui, – rašė jis savo knygoje „Dangaus šauksmas“. – Tai buvo tik pradžia, ir nežinojau, kad šis darbas truks taip ilgai, o gal... iki mano gyvenimo pabaigos“ (p. 99). Šios jo pastangos davė gerus vaisius: buvo išleisti du knygos „Lietuvos energetika“ tomai, kurie papildė Lietuvos technikos istorijos aruodą.

Tačiau didžiausią vertę turi jo milžiniškas pastarųjų 8-erių metų darbas tyrinėjant KGB archyvus ir renkant dokumentus bei gyvų liudytojų atsiminimus apie sunkų Bažnyčiai ir Tėvynei laikotarpį, kai Lietuvą gniaužė okupanto priespauda, apie Lietuvos ir Bažnyčios persekiojimą ir pasipriešinimą. Visa tai apibendrinta ir atskleista jo knygoje „Akiplėša“,

„Atlikę pareigą“, „Bažnyčia, „Kronika“ ir KGB voratinklis“, „Objektas „Intrigantas“, taip pat ne viename straipsnyje įvairiuose leidiniuose ir periodikoje.

Žvelgdami į Algimanto Žilinsko nuveiktus darbus, jaučiame jo didelį pereigingumą, tiesos meilę. Kaip pats rašo, „ėjau keliu į Tiesą. Klupau ir kruvinausi tame kelyje... Bet ir vėl sąžinės keliamas keliausi irėjau“ („Dangaus šauksmas“, p. 273). Sąžiningumas, didžiulis pasitikėjimas Dievu padėjo jam įveikti svyravimus, fizines negalias ir atlikti savo užmojus. Taip pat gražinti skolas...

LKMA Centro valdyba

PAPILDANT NEKROLOGĄ

*Mielieji leipalingiečiai ir visi palydintieji!**

Norėčiau, kad šis mano žodis, kurį tariu tarsi iš Anapus – iš visų mūsų Tėvo namų, – būtų kalba širdim į širdį: tik tiesos žodis.

Žinau, kad prieš tris su puse dešimtmečio žengęs nuo altoriaus ir palikęs jus, įžeidžiau, įskaudinau ir gal papiktinau daugelį. Kitaip negalėjau: praradęs Dievo malonę – tikėjimą ir pamilęs jūsų krašto mergaitę negalėjau jums tapti veidmainiu. Pasielgiau taip, kaip reikalavo mano sąžinė, ir tikiu, kad šį žingsnį Dievas priėmė atlaidžiau negu daugelis tikinčiųjų, nes Jis geresnis už geriausiąjį iš mūsų. Toliauėjau vedamas įsitikinimų, savaip veikiančios sąžinės, ir daug ką apie tai išsakaiu raštu.

Be galo dėkingas Dievui ir Jo tauriajam tarnui kardinolui Vincentui Sladkevičiui, per kurio rankas ir meilę grąžino man tikėjimo malonę. Su ja man buvo be galo ramu žengti į žemiškojo gyvenimo saulėlydį ir Amžinojo – aušrą.

Atsisveikindamas palydinčiuosius, atsiprašau visų čia esančių ir nesančių mano paskutinės parapijos tikinčiųjų, kuriuos papiktinau savo žodžiu ir elgesiu. Mylėjau jus ir myliu, ir todėl paskutinei Dievo teismo ir kūnų prisikėlimo dienai pasirenku vietelę po šiomis pušimis jūsų žemėje. Tebūna ši vieta jums ne papiktinimo, o begalinio pasitikėjimo Dievo gailėstingumu ženklas.

Visiems čia esantiems artimiesiems, pažįstamiems, (vyskupui...), broliams kunigams ir Tau, jaunų dienų drauge kunige Petrai (jei jis laidos), dėkoju už šią paskutinę žemiškąją palydą ir laukiu susitikimo Gerojo Tėvo namuose, kur vietos pakako ir ištikimajam sūnui, ir sūnui palaidūnui. Apkabinu jus visus meilėje ir pasilieku su jumis visais Dievuje, nes be galo pasitikiu Jo gailėstingumu. Linkiu

* A. Žilinsko paskutinis žodis Leipalingio žmonėms. Perspausdinta iš „XXI amžius“, Nr. 76 (1180), 2003, spalio 3 d.

jums žemės kelyje suteikti dar daug krikščioniškos meilės vienas kitam, nes tik ji veda į Dievą.

*Iki susitikimo mūsų visų Tėvo namuose!
Garbė Jėzui Kristui... (Per amžius. Amen.)*

2003 metai

Algimantas Žilinskas

ATSIMINIMAI

RAŠĖ APIE LIETUVOS BAŽNYČIOS KANKINIUS

Algimantas Žilinskas kunigu išventintas 1959 m. balandžio 25 d., mirė 2003 m. rugpjūčio 30 d.

1958 m. klierikas A. Žilinskas atvedė į mūsų vienuolyną (Kaune, Višinskio 111) kandidatę Albiną Giniūnaitę (vėliau įstojo dar dvi jos seserys). Tada pirmą kartą ją pamačiau. Artimiau bendravome nuo 1981 metų. Pokalbiuose jautėsi tiesos ieškojimas, ištikimybė buvusiems bičiuliams kunigams. „Ateistas“ džiaugdavosi jų ryžtu ir drąsa, o neuoliųjų – atvirksčiai – niekad negynė. Daug kartų reiškė savo pasigėrėjimą vyskupu, vėliau kardinolu Vincentu Sladkevičiumi, kuri gerbė nuo seminarijos laikų, žavėjosi jo ištikimybė savo idėjoms. „Jeigu ji keltų altoriaus garbei, aš, ateistas, taip pat mielai pridėčiau savo ranką...“ – rašė Algimantas. Kartkartėmis kalboje grįždavo prie „smerkiančiųjų-teisiančiųjų“ ir „mylinčiųjų-gailinčiųjų“ kunigų temos, nes tai pats buvo išgyvenęs.

Algimantas atskleidė ir savo literatūrinius gabumus: poeziją, filosofinius mąstymus, būsimų knygų fragmentus. Šį tą pavyko išspausdinti. Tai buvo žodis broliams, sakantis, kad Algimantas nėra kategoriškas, opozicijoje. Jau auštant tautos Atgimimui „Katalikų pasaulio“ žurnale buvo išspausdinta keli jo eilėraščiai: „Skubu“, „Karpatai, Karpatai“, „Eičiau, prisiglausčiau“. Eilėraščių „Skubu“ jis parašė dar 1958 m. kunigų seminarijoje:

*Pažadintas vidurnaktį beviltiško verkimo,
Varpų gausme – klaikios girtų dainos,
Skubu pas jus, nebodamas likimo,
Skubu pas jus, vaikai manos tautos,
Skubu pakelti motiną bežadę,
Išvytą iš namų girtų vaikų.
Skubu pas jus, kur, sąžinę praradę,
Išdraskėt aukurus šventų šeimų.*

*Skubu pas jus iš griūvančių bažnyčių
 Su degančia širdy šventa tėvų ugnim!
 Įžiebtį aukurus apiplėštų seklyčių
 Skubu aš, nešinas nauja viltim.
 Skubu per gruodą, darganas, per audrą,
 Skubu klaikioj, vėjuotoje nakty...
 Lydėdami varpai neramūs gaudžia
 Kraupiai, kraupiai kaip motinos mirty...
 Tačiau einu nebodamas likimo.
 Skubu, o Lietuva, su saule rytdienos!
 Skubu pas jus per kraują atpirkimo,
 Skubu, skubu, vaikai manos tautos...*

Daugeliui ypatinga pažintis su Algimantu buvo jo straipsnis „Audiatur et altera pars“ (*Literatūra ir menas*, Nr. 33(2178), 1988 08 13), – apie Lietuvos Bažnyčios suvaržymus ir problemas. Paaikškėjo, kad jam rūpi Bažnyčia. Su kun. K.Vasiliausku Sąjūdžio laikais suartėjo ir susidraugavo kaip „Audiatur...“ straipsnio autorius.

Algimantas – žmogus, kuris patyrė daug fizinio skausmo. Iškentė kelias operacijas. Žavėjosi medikų pasiaukojimu ir tai aprašė straipsnyje „Jei mylėsite vieni kitus“ (*Dienovidis*, Nr. 24, 1993 06 18).

Pakeitęs savo gyvenimo kryptį Dievo link, Algimantas rūpinosi, kaip atsiteisti Bažnyčiai už praleistą laiką. Jis linko pats ir priėmė vyskupų patarimą – rašyti. Daug ką atskleidė apie Lietuvos Bažnyčios kankinius. Rūpinosi, kad dvasios didvyriai taptų matomas pavyzdys visuomenei.

Daug dar liko neįvykdytų šio kilnaus žmogus užmojų. Parengtas straipsnių rinkinys „Žemės žvaigždės“, pradėta redaguoti atsiminimų knyga apie s. Loretą Teresę Paulavičiūtę, MICP, nebaigta rengti knygos „Lietuvos energetika“ 3 tomas ir kt. Liko nemažai jo poezijos rankraščių.

Danutė Šlapkauskaitė, SJS

ATSIMINIMAI APIE VIDĄ SPENGLĄ

Lietuvai atgavus laisvę ir susidarius sąlygoms išleisti knygas apie mūsų kovą dėl tikėjimo laisvės, Tautos nepriklausomybės ir patirtas mūsų kalinių bei tremtinių kančias, retkarčiais knygų autoriai kreipdavosi, norėdami ką nors patikslinti, gauti papildomų duomenų ar prisiminimų. Taip teko susipažinti su Vidu Spengla-Algimantu Žilinsku. Mano atmin-

tyje jis išliko kaip labai darbštus, tesintis duotą žodį ir mokantis subtiliai kitą suprasti.

Žinojau, kad jis sunkiai serga. Prieš keletą metų, kai ateidavo su reikalais, iš karto buvo matyti, kaip jam sunku – mėlynos lūpos išduodavo širdies ligą, kurią norėdavo nutylėti. Akyse atsispindėdavo lyg skausmas ar melancholija, ir jei pradėdavai už ką nors dėkoti, tuojau liūdnai nutraukdavo: „Ne, ne! Man nereikia dėkoti. Aš noriu kiek įmanoma atlyginti savo skolas Viešpačiui“. Tas nuolatinis praeities prisiminimas jį skatino daug ką vertinti kitaip, atidžiau įsiklausyti, stebėti kitą žmogų, o ypač – kenčiantį ar ligonį. Vos susitikus pirmas jo klausimas būdavo: „Kaip sveikatėlė?“ O pats dirbdavo visai netausodamas savo jėgų. Leido knygą po knygos. Kai jau buvo sunku vaikščioti (automobilį galėjo vairuoti), atvažiavo su anūkele, kuri, atėjusi pas mus į ketvirtą aukštą, pranešė, kad mašinoje laukia senelis.

Žavėjo jo didelis nuolankumas, pasitikėjimas begaliniu Viešpaties gailestingumu ir nuostabus atsidavimas Jo valiai. Kai gydytojai rengėsi daryti jam sudėtingą procedūrą ir nerimavo dėl jo silpnos širdies, Algimantas ramino: „Jeigu aš nebijau, tai ko jums bijoti?“

Gerarda Elena Šuliauskaitė, SJE

ŽIUPSNELIS MINČIŲ APIE ALGIMANTĄ ŽILINSKĄ

Amžiną atilsį duok jam, Viešpatie!

Su juo kartu stojome į seminariją ir I kurse mokėmės.

Mūsų kurse buvo: A.Pagareckas, V.Butkus, S. Keidelis, aš (L. Savickas), Algimantas Žilinskas, †Brazdžius, †Markevičius, Striukis, Janauskas, Brazlauskas, Jagminas, †Giedraitis, †Kanišaukas, Dambrauskas, Juškys, †Venckevičius, Gelumbauskas, Kazlauskas, Labonas.

Žilinskas baigė seminariją 1959 m. su šiais klierikais: Melkūnu, Pakamariu, Striukiu, †Kanišausku, Dumbliausku, Šlapeliu, †Ikamu, Čechavičium, Pagarecku.

Jis savo gyvenimą yra aprašęs dviejose knygose. Pasitraukęs iš kunigystės parašė knygą „Žemės šauksmas“. Atsivertęs ir grįžęs į tikėjimą parašė „Dangaus šauksmas“. Čia jis ir atskleidė savo dvasinį pasaulį.

Algimantas buvo gabus ir greitas viskam. Jis daug skaitydavo knygų ir romanų apie jaunimą. Visi apie jį turėjo gerą nuomonę ir nesekdavo, ką jis daro, laisvai išleisdavo į miestą. Visiems buvo malonus. Užrašus

rašydavo aiškiai, tai duodavo ir kitiems, ypač Markevičiui, kuris buvo vyresnio amžiaus ir nespėdavo rašyti. Su juo mane beveik kas sekmadienį skirdavo į Vytauto bažnyčią patarnauti, gal todėl, kad buvom abu lygūs. Teko gyventi vienam kambary, visi gražiai sugyvenome, sutarėme.

Buvome paimti į kariuomenę, bet ne į tą patį dalinį patekome, rašėme vienas kitam laiškus, bet jis laiškuose kunigystę retai minėdavo. Draugai iš seminarijos labai gražius laiškus rašydavo – dvasingus, palaikančius pamaldumą, raginančius ištvirti. Dar ir dabar turiu visus.

Kai grįžome namo, į seminariją, irgi susitikdavome, bet kažkaip pokalbiai nesirišdavo, aš jį prašydavau, kad jis papasakotų, o jis sakydavo, papasakok tu, bet aš jį laikiau aukštesniu – ką jam pasakosiu, jis daugiau apsiskaitęs.

Buvau pakviestas ir į jo primicijas Simno bažnyčioje. Buvome su Kajakcu ir Giedraičiu pakviesti. Atrodo, su gerais draugais draugavo, o gal ir su kitais – nepastebėjau.

Nedaug pateikiu atsiminimų, bet nesinori liūsti į žmogaus vidų ir jį nagrinėti. Ačiū Dievui, kad Jis jį gražino į išganymo kelią. Sako, nereikia tikėti prietarais, bet noriu paminėti vieną išpūdingą įvykį.

Mes buvome patys mažiausi, tai per šventimus prie altoriaus turėjome laimės būti pirmutiniai. Sugulėme Šventųjų litanijos giedoti. Paskui, kai reikėjo keltis, jis pakėlė galvą – tamsu, sakė, labai išsigando ir galvoja, kas čia įvyko, paskui suprato, kad rektorius atsiklaupė ir apdengė jo galvą kapa. Jis taip nustebeš vis kartojo – ką tai galėtų reikšti? Gal tai ir reiškė, kad ateis tamsa gyvenime... Ačiū Dievui, kad praregėjo, išgirdo dangaus šauksmą.

Iš mokyklos dienų jo pasakojimų aišku, kad ir tada jis turėjo gerą vardą, visi stebėjosi jo gabumais, gerumu, nuoširdumu. Jis sakė, kad kai įstojo į seminariją, mokytojai stebėjosi, mat manė, kad į kunigus eina tik atsilikėliai, negabūs.

Susitikdavau su juo ir tada, kai jau buvo išstojęs iš kunigystės. Jis dirbo troleibusų vairuotoju. Buvau porą kartų ir bute.

Kun. Leonas Savickas (Vilnius)

BIBLIOGRAFIJA

Knygos

Žilinskas A., *Žemės šauksmas*, Vilnius, 1979.

Lietuvos energetika, A. Žilinskas ir kt., t. 1, Vilnius, 1982.

Lietuvos energetika, A. Žilinskas ir kt., t. 2, Vilnius, 1992.

- Žilinskas A., *Dangaus šauksmas*, Vilnius, 1994.
 Spengla V., „Akiplėša“. KGB kova prieš Bažnyčią, Vilnius, 1996.
 Spengla V., Atlikę pareigą. Vyskupai KGB (NKGB, MGB) kalėjimuose, Vilnius, 1997.
 Spengla V., Bažnyčia, „Kronika“ ir KGB voratinklis, Vilnius, 2001.
 Spengla V., The Church, the „Kronika“ and the KGB web, Vilnius, 2002.
 Objektas „Intrigantas“. Kunigo Broniaus Laurinavičiaus gyvenimas ir veikla, kn. sudarė, parengė ir redagavo Vidas Spengla, Vilnius, 2002.

Straipsniai knygose

- Spengla V., KGB archyvai pasakoja, kn. J. Zdebskis, *Gyvenimas mąstymuose. Kunigas tarp vagių*, t. 1, Vilnius, 1996, p. 349–356.
 Spengla V., „... Kančia – tas brangusis turtas...“, kn. J. Zdebskis, *Gyvenimas mąstymuose. Kunigas tarp gėlių*, t. 2, Vilnius, 1996, p. 337–348.
 Žilinskas A., Krikščioniškosios meilės lašelis, kn. *Kryžiaus ir Meilės kelias. Prisiminimai apie kunigą Juozą Zdebskį*, Vilnius, 1996, p. 331–334.
 Spengla V., Įvadiniai paaiškinimai ir epilogas, kn. Mylėti artimą. Liudijimai apie kunigą Juozą Zdebskį pagal dokumentinio filmo videomedžiagą, Vilnius, 1998.
 Spengla V., Įvadas ir skyrių įvadiniai paaiškinimai, kn. N. Sadūnaitė, *Skubėkime daryti gera*, Vilnius, 1998.
 Spengla V., Pratarė, kn. *Kunigo Zdebskio veikla ir doasia*, Vilnius, 1998.

Straipsniai periodinėje spaudoje

- Spengla V., „Audiatur et altera pars“, *Literatūra ir menas*, 1988 08 13, Nr. 33(2178).
 Spengla V., Jei mylėsite vieni kitus, *Dienovidis*, 1993, Nr. 24.
 Spengla V., Nuodais užtaisytas ginklas: KGB smurto formos, *Dienovidis*, 1996, bal. 19, p. 12.
 Spengla V., „...išbučiavo Smetona“; „...norėjome būti nepriklausomi“: NKVD kova prieš Bažnyčią pirmosios sovietų okupacijos metais, *Dienovidis*, 1996, liep. 5, 12.
 Spengla V., 1. „Mano nusistatymas yra galutinis“; 2. „Kas duos supratimą apie laisvę?“, [apie rezistentus, „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ leidėjus P.Plumpą, kunigą V.Jaugelį], *XXI amžius*, 1997, kovo 14, 19.
 Spengla V., „...Nesiderina su vyskupo sąžine ir luomu“: pagal arkivyskupo M.Reinio bylą KGB archyve, *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 4, p. 10–12.
 Spengla V., „Skelbiau krikščionių tikėjimo tiesas ir moralę“: pagal vyskupo T.Matulionio bylą KGB archyve, *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 5, p. 12–14.
 Spengla V., „Negalėjau atsisakyti padėti...“: vyskupo V.Borisevičiaus asmenybė pagal KGB bylą, *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 6, p. 11–13.

- Spengla V., „...Nesigailiu likęs“: pagal vyskupo P.Ramanausko bylą KGB archyve, *Mūsų sodai*, 1997, Nr. 7/8, p. 1517.
- Spengla V., „...pareiga, kurią žadu atlikti ir ateity“: [atsiminimai apie už po-grindinės spaudos platinimą nuteistą kunigą V.Jaugelį], *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 9, p. 15-17.
- Spengla V., Penki prieš tūkstančius: Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteiui – 20, *Dienovidis*, 1999, saus. 15-21 (Nr. 2), p. 6, 11.
- Spengla V., Būkime teisingi: [apie iškilių Lietuvos Katalikų Bažnyčios žmonių puldinėjimą žiniasklaidoje], *XXI amžius*, 1999, bal. 23, p. 9.
- Spengla V., Būkime teisingi: [apie kaltinimus kunigams S.Tamkevičiui ir A. Svarinskui], *Kauno diena*, 1999, geg. 24, p. 25.
- Spengla V., Atlikę pareigą: vyskupai KGB (NKGB, MGB) kalėjimuose, *Lietuvos aidas*, 1999, rugs. 25, p. 11.
- Spengla V., Ak, tas vyskupas Baltakis!...: [apie KGB kovą prieš Vatikano įtaką Lietuvoje], *Dienovidis*, 1999, lapkr. 19-gruod. 2 (Nr. 41/42), p. 7-8.
- Spengla V., Vatikanas ir kardinolas: [apie Lietuvos Katalikų Bažnyčios kovą su KGB], *Dienovidis*, 1999, gruod. 3-16 (Nr. 43/44), p. 6, 11.
- Spengla V., Buvo ir tokių aukų: „Pas agentą nenorėčiau eiti išpažinties“: kruvini KGB pėdsakai Bažnyčioje, *XXI amžius*, 2000, vas. 18, 25.
- Spengla V., Prelato Stanislovo Jokūbauskio drama: [apie prelato tragišką kontaktą su NKVD], *XXI amžius*, 2000, kovo 10, p. 6.
- Spengla V., Ganytojai ir holokaustas, *XXI amžius*, 2000, kovo 17, p. 5.
- Spengla V., „Ganytojo lazda pakeis tik grabnyčia“: apie vyskupą K.Paltaroką pagal KGB dokumentus, *XXI amžius*, 2000, geg. 5, 12, 19, 26.
- Spengla V., Lietuvos II Eucharistinio kongreso priešistorė, *XXI amžius*, 2000, geg. 26, p. 4.
- Spengla V., Sunaikinta istorija: [apie KGB sekimo bylas], *XXI amžius*, 2000, liep. 21, p. 5, 8.
- Spengla V., „Jeigu nesutiks bendradarbiauti, bus išsiųstas...“: kardinolas [V.Sladkevičius] KGB dokumentuose, *XXI amžius*, 2000, rugpj. 11, 18, 25.
- Spengla V., KGB rūpestis dėl LKDP [1989 m.], *Apžvalga*, 2000, rugs. 8, p. 4.
- Spengla V., Rūsčios Mykoliaičio-Putino dienos: [apie rašytojo V.Mykoliaičio-Putino gyvenimą ir kūrybą sovietinės okupacijos metais], *Dienovidis*, 2000, rugs. 15-28 (Nr. 23), rugs. 29-spal. 12 (Nr. 24).
- Spengla V., „...Nesiderina su vyskupo sąžine ir luomu“: arkivyskupas M. Reinsys KGB dokumentuose, *XXI amžius*, 2000, lapkr. 3, 10.
- Spengla V., Totalinis sekimas vykdamas Tautos genocidą: Aušros Vartų kolegijos sekimo byla, *XXI amžius*, 2000, gruod. 15, 22.
- Spengla V., Kumečių ministeris: [apie prelato M.Krupavičiaus 1940 m. memorandumą „Katalikų su komunistais bendradarbiavimo reikalu“ ir sovietinės valdžios dėmesį jam], *XXI amžius*, 2000, gruod. 22, p. 11.
- Spengla V., Vatikano radijas ir KGB, *XXI amžius*, 2001, saus. 5, p. 9.
- Spengla V., Vyriausiasis Lietuvos partizanų kapelionas: kunigas J.Stankūnas KGB dokumentuose, *XXI amžius*, 2001, kovo 23, p. 11, 16.

- Spengla V., „Esu savo pareigą atlikęs“: vyskupas P.Ramanauskas KGB dokumentuose, *XXI amžius*, 2001, birž. 8, 15.
- Spengla V., *Salus Ecclesiae* [Bažnyčios gerovė] mons. Kazimiero Vasiliausko gyvenime, *XXI amžius*, 2002, bal. 5, p. 6–7.

Recenzijos

- Streikus A., rec. kn.: V.Spengla, „Akiplėša“. KGB kova prieš Bažnyčią, Vilnius, 1996, *Darbai*, 1996, Nr. 1, p. 149–150.
- Plumpa P., rec. kn.: V. Spengla, „Akiplėša“, Vilnius: Lumen, 1996, *Naujasis židinys*, 1996, Nr. 5, p. 345–347.
- Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika, rec. kn.: V.Spengla, Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika, Kaunas: LKB TKK, 1997, *Katalikų pasaulis*, 1997, Nr. 7/8, p. 34.
- Streikus A., rec. kn.: V.Spengla, *Atlikę pareigą: vyskupai KGB (NKGB, MGB) kalėjimuose*, Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997, *Naujasis židinys*, 1997, Nr. 9/10, p. 424–426.
- Statkuvienė A., *Jaudina ne sentimentai, o dokumentai*, rec. kn.: V.Spengla, *Atlikę pareigą: vyskupai KGB (NKGB, MGB) kalėjimuose*, Vilnius: Katalikų pasaulis, *Tėviškės žinios*, 1997, lapkr. 27, p. 5.
- „XXI amžiaus“ bendradarbiai apie Spaudos rėmimo fondo politiką: [pasisakymai], Algimantas Zolubas, Vidas Spengla, *XXI amžius*, 2000, kovo 31, p. 10.
- Andraitytė-Maliukevičienė A., *Dar kartą apie tėvą Pijų: [atsiliepiamas į V.Spenglos straipsnį „Buvo tokių aukų“, išspausdintą „XXI amžiuje“, Nr. 14], XXI amžius*, 2000, geg. 19, p. 8.

PROF. BIRUTĖ JADVYGA IGNATAVIČIŪTĖ (1924 04 06–2003 10 21)

Eidama 80-uosius metus, 2003 m. spalio 21 d. Vilniuje staiga mirė pulmonologė profesorė Birutė Jadvyga Ignatavičiūtė.

B.J.Ignatavičiūtė gimė 1924 m. balandžio 6 d. Viduklės miestelyje, Raseinių aps., mokytojų šeimoje. Pradžios mokyklą baigusi Viduklėje, 1934 m. įstojo į Raseinių gimnaziją, o 1942 m. pradėjo studijuoti Vilniaus universiteto Medicinos fakultete. Baigusi studijas, 1947 m. ji gavo paskyrimą į Vilniaus respublikinį tuberkuliozės institutą kaip gydytoja ordinatorė.

1966 m. B.J.Ignatavičiūtė apgynė daktaro disertaciją „Abdomininė tuberkuliozė antibakterinio gydymo metu“ ir tais pačiais metais pradėjo dirbti Vilniaus universiteto Gydytojų tobulinimosi fakultete. Netrukus jai buvo suteiktas profesorės vardas, o 1979 m. – Lietuvos Respublikos nusipelnusios gydytojos vardas. Visą laiką ji dirbo ir klinikinį darbą, konsultuodama ir pati gydydama ligonius.

Remdamasi savo medicinine patirtimi, parašė ir išleido keletą vertingų knygų ir apie 80 įvairių straipsnių.

Prof. B.J.Ignatavičiūtė buvo plataus akiračio medicinos teoretikė ir kartu patyrusi praktikė, nuoširdžiai mylėjusi Dievą per meilę žmonėms. Taip pat ji buvo aktyvi Lietuvių katalikų mokslo akademijos narė. (Plačiau apie velionės gyvenimą ir veiklą žr. LKMA Metraštis, t. 15, p. 757-760.)

LKMA Centro valdyba